

LES ARQUITECTURES DE TAVERTET

A la segona meitat del passat segle xx arrenca a gran part del territori català, prop de les grans ciutats, de la costa i de la franja pirinenca-muntanyenca, un degoteig constructiu continu que havia començat, si bé més minso, al segle XIX amb les platxerioses construccions modernistes i noucentistes. Molt més enrere en el temps ja trobem que els romans gaudien de la bonança de la vida del camp a les seves clàssiques “viles”. No som pas doncs davant una realitat nova quan parlem de cases de cap de setmana, com un complement al tràfec de viles i ciutats.

El que sí resulta una novetat és l'abast d'aquest fenomen que engega un trasbals en el territori allà on només hi havia una lenta ocupació d'anys. La pagesia, en variar poc la manera de guanyar-se el pa –agricultura, ramaderia, treball al bosc, principalment– no canviava tampoc els usos de la casa, i la fesomia i els materials restaven gairebé els mateixos o ben semblants.

Cal afirmar, però, que el camp català, com tothom i tot, ha tingut els seus moviments socials que l'han remogut, i els estudiosos de l'arquitectura ens podran fer

fixar en els estils arquitectònics que han influenciat també aquest món: podem parlar del romànic sagrat que deixa un estil aferrat a la terra i a l'encant del paisatge medieval, del qual n'és el símbol; del gòtic, que arrencant de les incipients ciutats crearà la primera arquitectura civil no religiosa, que ens portarà l'elegància i finor de les seves columnes i porxades; del barroc, que amb l'esgrafiat cultivat a les façanes arribarà a la sofisticació màxima del fet arquitectònic afegint misteri i moviment a l'espai; del neoclàssic que reprendrà el món grec, l'ordre, la claredat, l'equilibri..., del modernisme, que farà sorgir la folia màgica onírica; del noucentisme, ben a prop seu, que ens portarà altra volta la mesura col·lectiva a les coses... I entrant ja de la mà del creixement urbà, arribarà la concreció dels moviments moderns amb el racionalisme i les diferents avantguardes i “ismes” per anar a raure al postmodernisme, estil que ens permetrà dubtar, canviar de dimensió, afegir a diferent lloc i posició els estils antics. A la fi el deconstructivisme se'n riurà de totes les lleis i ordres clàssics històrics, fins i tot de la llei de la gravetat...

L'arquitectura a pagès també rep algunes d'aquestes influències, i els pobles com Taverdet reflectiran en certs edificis les diferents èpoques com a testimoni històric i manera viva d'encarar la realitat de cada moment. El món del camp, al Principat, tindrà en el barroc i el neoclàssic un dels moments més ufanosos, lligat a una expansió econòmica que li permetrà afegir a la casa medieval la gran part davantera dels arcs i galeries. Després, fins a la meitat del segle xx, la recessió econòmica aturarà la construcció rural, i serà amb la gran embranzida de les segones residències quan tornarà a haver-hi un canvi d'aspecte. Es seguiran però en tot temps i ara mateix construïnt afegits a la casa, s'aixecaran granges per al bestiar com les naus d'engreix porcí, els corrals canviaran d'ús passant de ser de xais a ser de vaques, i sempre, tot plegat, amb un seguit d'altres materials i

Al carrer del Mig, Can Mateu mostra la façana amb l'antic arrebossat.
Foto: Lluís Gonzàlez

formes propis de l'arquitectura popular contemporània més genuïna.

El darrer canvi de funcionament i ocupació massiva desviarà el curs de la història estilística al món rural d'una manera punyent, i com sempre ha estat, proposarà i capgirarà altra vegada estils, modes, arquetips, símbols i mites arquitectònics. Rebrotarà per exemple altre cop el sentit romàntic latent dins les capes més profundes de l'ésser humà, i de tant en tant els anomenats “neos” proposaran un retorn sistemàtic al món feliç, no dialèctic i atemporal de l'arcàdia. Es desitjarà un espai de lleure fora del temps productiu que voldrà tenir un estil arquitectònic també buidat de temps històric. Avui per avui, aquest neoromanticisme rústic no lligat a la producció agrícola agafarà el gust per la vistositat de materials –la pedra vista a la façana...–, per l'ornament en les formes, –bigues grandioses motllurades, barbacanes exagerades...–, sempre excessiu i contraposat amb l'arquitectura existent de poble, que seguirà mantenint una puresa pràctica, i una lògica i humilitat en les formes, textures i volums.

La construcció rural proposada pels nous estadants recollirà doncs un enfarfegat eclecticisme barroer, acompanyant-se dels mites sobre el que és el món pagès, i a més amb l'afegit de les fixacions romàntiques del fet rústic descrit suara, de manera que tot plegat farà de greu aturador a l'hora d'entendre i apreciar el delicat patrimoni històric construït.

La reflexió sobre la permanència del llegat arquitectònic rural esdevé, per tant, urgent, quan a les nostres mans tenim una gran capacitat de trastornar l'entorn i poc coneixement del que tenim. El canvi d'ús d'una masia a segona residència no per força ha de portar a la seva desfiguració i ni tan sols a cap canvi de perfil i textura important. L'urbanisme com a eina legal col·lectiva ha de deixar de ser infantil i esquemàtic, i en molts indrets, ha d'assumir l'estudi i catalogació dels edificis casa per casa. S'ha d'imposar, a la desorientació i falta de criteris de restauració, una acurada sostenibilitat històrica que ens permeti no aturar-nos, però sí gaudir del ventall d'estils antics dins d'un mateix poble. Cal deixar que

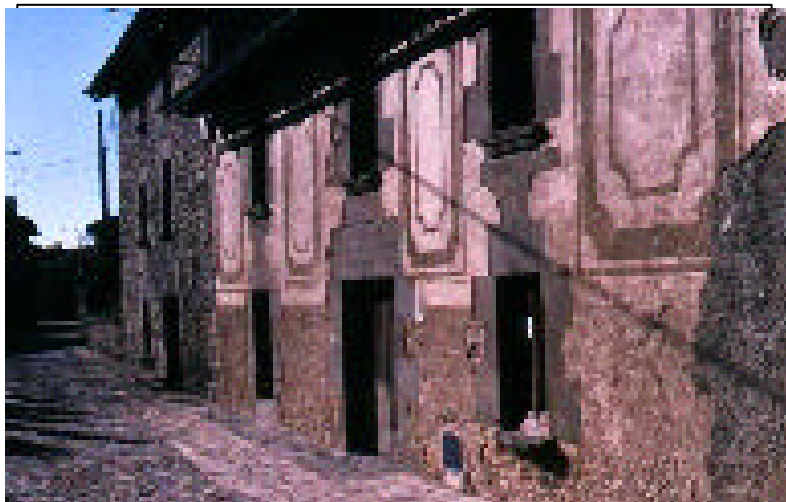

*Un delicat esgrafiat en una façana de Can Jep, al carrer de Sau.
Foto: Lluís González*

la nostre mirada aplegui diferents estils i modes en un mateix lloc sense rondinar. Cal recalcar, perquè sempre ens quedarem curts, que un poble i la seva cultura avança pel bon camí quan no xafa ni malmet l'existent de la manera tan agosarada, general i inconscient amb què ho hem estat fent nosaltres fins ara.

Tavertet reflecteix un xic tot el que a corre cuita hem esmentat, i parlar clar i entrar amb peus de plom a remenar les nostres estimades cases de poble ens ha d'omplir de ganes de treballar i de saber més del patrimoni dels avantpassats. Algú dirà que això és impossible i que un canvi d'ús produeix sempre un daltabaix a les

*Can Baumes, al carrer de Baix, amb esgrafiats, ornament propi dels edificis dels segles XVII i XVIII.
Foto: Anna Borbonet*

Can Baró, al voltant dels anys 60.
Foto d'autor desconegut, cedida per Àngel Vila

formes. Valgui com exemple a l'inrevés, el canvi produït a l'introduir el finestral gòtic i barroc a les façanes de les cases pairals medievals, o els afegits neoclàssics i barrocs que es produïren més tardanament. El primer només va obrir una petita part de la façana mantenint tota l'estructura, textura i

silueta antiga, i el segon va saber acoblar a la casa vella un gran volum amb molt de compte. Aquest no és el nostre cas quan, a hores d'ara, som capaços de desballestar arrebossats de façana, volades de barbacana, pendants de teulada i tons de fusteria sense cap mirament, per tal de recrear un mite rústic suposadament de prestigi que, paradoxalment, no ha existit mai.

Les solucions, ben segur, ens les donarà la barreja del passat i el present: si volem més llum, vistes i espais en una casa vella que ja no fa feines de camp potser haurem de parlar del finestral i del volum contemporanis, a la manera que ja ho van fer els nostres besavis amb el finestral gòtic i la porxada neoclàssica.

Una cosa va lligada a l'altra, si no, malament rai.

Santi Llagostera i Güell

La Formatgeria

Bar Restaurant PUNTÍ

Ctra. de Vic a Olot, Km 24
08569 Cantonigròs
(Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 69

Hostal Restaurant
Can Pascual

Des de 1944 AL SEU SERVEI
Cuina tradicional i de mercat
Amb reservats

Plaça Verdaguer, 3 - 08519 FOLGUEROLES
Tel. 93 812 21 18 - Fax 93 812 22 75
e-mail: jaumepascual@jazzfree.com
web: www.osonaweb.com/pascual

CARNISSERIA - TOCINERIA
Montserrat Colomer - CAN CAREDÀ

Elaboració pròpia

C. Major, 99 - Sta. Maria de Corco - l'Esquirol
Tel. 93 856 81 18

CONSTRUCTOR

PERE PAJAROLS

C. Pelix, 66 - Tel. 93 850 00 28 - 08510 RODA DE TER
C. Les Fonts, s/n - Tel. 93 856 50 83 - 08511 TAVERET

AVENTURA - ESPORT - TURISME

TRAVESSES ÀRTIQUES - EXPEDICIONS DE MUNTANYA - RUTES EN BTT
HOTELS i APARTAMENTS A LES PRINCIPALS ESTACIONS D'ESQUI...

Viatges © Alemany

Tel. 93.883.33.30 www.valemany.com
VIC - MANLLEU - TORELLÓ - BARCELONA - REUS - VALLS